

BUITEN

19^E JAARGANG N^O. 27.

ZATERDAG 4 JULI 1925

*HET RIVIERTJE DE STOUR TE CANTERBURY MET ACHTERZIJDE
VAN HET KLOOSTER.*

Redacteur: Mr. A. LOOSJES.

INHOUD:

HET RIVIERTJE DE STOUR TE CANTERBURY, MET ACHTERZIJDE VAN HET KLOOSTER, ILLUSTRATIE . BLZ. 313	
MARIANNE HOOGLAND, DOOR MARIE VAN ZEG- GELEN (1)	314
CALIFORNIË, DOOR N., GEÏLLUSTREERD.	BLZ. 316—317
DE ADVERTENTIE, DOOR RALPH SPRINGER	BLZ. 317
VOORJAARSPADDENSTOELEN, DOOR AFER, GEÏLL. BLZ. 318—319	
VAN VADERLANDSLIEVENDE NAAIMEISJES, DOOR O. BLZ. 319	
SNEEUWBALLEN, DOOR A. J. VAN LAREN, GEÏLL.	320
PEKING (SLOT), DOOR MR. W. J. L. VAN ES, GEÏLL. BLZ. 321—323	
IETS OVER HET HEKSENGELOOF, DOOR J. SCHUITE- MAKER CZ.	BLZ. 322
OP LEVEN EN DOOD, NAAR HET ENGELSCHE DOOR CHLS. G. D. ROBERTS (9).	323
POORT VAN HET LEIDSCHÉ WEESHUIS AAN DEN OUDEN RIJN, ILLUSTRATIE	324

BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS.

Men gelieve alles wat de Redactie of de Administratie van dit weekblad betreft te adresseren aan de Uitgevers Scheltema & Holkema's Boekhandel, Rokin 74—76, Amsterdam, met de toevoeging: „Voor de Redactie” of „voor de Administratie van het Weekblad Buiten”. Duidelijke naam en adresvermelding wordt verzocht ook achter op de foto's.

Afzonderlijke nummers: Prijs 40 cts.

MARIANNE HOOGLAND

door

I) MARIE VAN ZEGGELEN.

IN de stille gang, afgesloten tusschen die welke naar den tuin leidde en de groote vestibule, wachtte Marianne op broer David.

Zij was er natuurlijk veel te groot voor, twaalf jaar! Toch zat zij in het oude speelhoekje op het bruine ruige hobbelpaard, Chimaira genaamd. Broer David had het dier zoo gedoopt, om zijn grilligen vorm, beweerde hij, maar Marianne zag niets van dien grilligen vorm. Zij vond Chimaira prachtig, een echt paard waarop zij vele verbeeldingstochten gemaakt had. Het roode tafelkleedje uit haar slaapkamer, om haar middel vastgeknoopt, was bijna even mooi als Ireule Morance's amazonekleed. Zij kon een slip over den arm laten hangen, precies als deze deed wanneer zij haar moeder bezocht na haar manège rit. Een takje van den ouden pereboom geleek zelfs op de karwants die Freule Morance dan in de hand hield. Marianne had lange reizen gemaakt in haar roode amazone, maar die tijd was voorbij! Zij werd te groot voor het hobbelpaard, zeiden ze allemaal. Het roode tafelkleedje mocht niet meer naar beneden gesleept worden. Het eenige herinneringsteeken aan dien reistijd was de tak van den pereboom en Chimaira zelf. Gelukkig was Chimaira er nog! Zij had er voor gestreden. De oude speelkameraad was niet weggeschonken aan een jongetje van Guusje de werkster, zooals moeder had willen doen, toen de amazonetijd voorbij was. Chimaira was gehandhaafd in den speelhoek van de tusschengang; broer David en Tom, ja Tommy ook, waren haar voorspraak geweest. Zij hadden haar geholpen en ieder een gulden uit hun spaarpot gegeven om voor het jongetje van Guusje iets anders te koopen. Ze had zelf met moeder het cadeau, een paard met wagentje, (ze rook nog de lucht van de verf) aan den jongen gebracht. Hij was verlegen en toch blij. Toen ze thuis kwam, was ze

stil naar Chimaira gegaan, haar hoofd had ze tegen zijn hoofd gedrukt en met de prikkende harde manen tegen haar wang, had ze in zijn recht opstaand oor gefluisterd, dat hij eeuwig, eeuwig bij haar bleef, tot zij zeventig, vijf en zeventig jaar oud zou zijn. Vijf en zeventig jaar, dat was een mooie leeftijd, zeiden de menschen, zoo oud was Oma Hoogland. Vijf en zeventig jaar! Chimaira en Marianne. „Wie waren dat?” zou iemand vragen. „O, weet je dat niet? Marianne was een beroemde schilderes en Chimaira was haar paard. Heele tochten maakte ze op Chimaira, lange reizen, ze werden nooit moe!” „O, was Marianne een schilderes?” „Ja, jawel, of eigenlijk was ze wat anders.” „Zoo? wat was ze dan?” „Een schrijfster, een schrijfster was ze. Ze schreef verhalen.!” O! als Marianne dat woord zeide, heel zachtjes zeide, voelde ze het warme bloed naar haar wangen gaan. Niemand mocht het weten, zelfs broer David niet! Het was een geheim voor haar zelf alleen. Over schilderes worden kon je spreken, over schrijfster worden niet!

Waarom was dat eigenlijk zoo? Zij wist het niet. Zij durfde er niet goed over denken. Moeder schilderde. Moeder schilderde mooi, stillevens van bloemen en vruchten en groenten soms, zoo maar bij elkaar op een tafel gegooid, en moeder schilderde ook wel portretten. Het was een heerlijk werk. Marianne dacht er graag aan. Het was of er iets blijds en vrolijks om haar heen kwam, precies alsof de tuindeur openging en de zonneschijn in de gang viel, als ze over schilderen dacht of sprak. O ja, over schilderen kon je spreken; je kon er zelfs gebaren bij maken, zooals mijnheer Bosboom deed als hij op moeder's atelier kwam. Je kneep je oogen half dicht, je strekte je arm, je vingers grepen iets dat er niet was en je zeide dingen, sterke dingen en volle klanken over licht en kleur.

Maar over schrijven.neen, daar mocht je niet over spreken. Het was een stil groot geheim in jezelf — het zou eens heel mooi en prettig worden, of neen, prettig was het woord niet, prettig was iets dat je lachen deed; dit niet. Dit was dikwijls om stil te huilen, het was diep in je hart en heel moeielijk.

Nu zat Marianne zonder het roode tafelkleed op Chimaira. Ze had een wit stijf boezelaar over haar ruitjes jurk. Haar witte kousbeenen hingen aan een zijde van het paard neer, haar zwart leeren voeten waren over elkaar gekruist. Zij hield de harde manen van Chimaira met de ene hand, de harde staart met de andere vast. Haar twee korte bruine vlechten, eindigend in een krul, vielen aan weerszijden van haar ooren, tot even over de schouders. Zij zat doodstil, hield Chimaira vast in zijn bewegingloosheid. In haar goudbruine oogen stond als een blank vierkantje, de verkleinde afbeelding van het matglazen raam, waardoor een stil hoog bovenlicht in de gang viel.

Het was Zaterdagmiddag. Broer David's middag. Dan kwam hij thuis en bleef tot Maandagmorgen. Een halve dag en een avond, dan een heele dag en nog een avond, en dan den morgen waarop hij haar naar school bracht, omdat zijn weg naar de Hollandsche Spoor toch bijna voorbij haar school ging. Hij moest naar de Hollandsche Spoor om naar Leiden te gaan waar hij studeerde, en haar school was op de Prinsegracht. Het was een kleine omweg voor hem, maar hij nam dien graag, omdat zij het zoo prettig vond door hem naar school gebracht te worden. Als het mooi weer was, gingen ze wel eens een half uur vroeger dan noodig was weg, dan liepen ze door het Gortstraatje naar het Buitenhof, sloegen het Binnenhof in, waar je allerlei verhalen uit de geschiedenis soms allemaal op een klompje bij het eilandje zaten en de achterzijde der oude geschiedenishuizen van het Binnenhof zoo bibberig in het water weerspiegelden. Bij de Gevangenpoort gaf ze broer David altijd een arm. Daar voelde je de griezeligheid. Daar was eens „t Groene Zoodje!” Daar hadden ze Johan de Witt.Verschrikkelijk, 't volk had zijn vingers verkocht! Maar broer David wist ook prettige geschiedenissen van de Kneuterdijk waar Marianne's overgrootvader in zijn jeugd gewoond had en van het Noordeinde en het Paleis met de Gothische zaal. Daar vertelde hij van, Prinsenstraat, waar de lange brandladders tegen den muur kwamen ze in het Westeinde en liepen er de Nieuwstraat door. Marianne vond dat een nare straat, ze wist niet waarom, het rook er naar en je was blij als je op de markt stond, waar de oude Waag was en de Prinsegracht begon.

De groote klok in de achtergang sloeg drie plechtige slagen. Dat was de tijd — nu zou broer David gauw komen. Plotse-ling rinkinkte de voordeurbel. Dat was David niet, dacht Marianne. Hij had een huissleutel. Hij kwam precies als Vader zóo maar binnen. Natuurlijk, hij was ook al negentien jaar. Drie jaar ouder dan Tom; maar Tom had nog geen sleutel, hij was nog een schooljongen. O! het was Tom. Teun blafte en de hond was immers altijd bij Tom. Antje was zeker in de voorkamer geweest en had Tom opengedaan. Marianne bleef doodstil zitten op haar Chimaira. Tom hoefde hier niet voorbij te komen en haar dus niet te zien en haar dus niet te plagen omdat zij weer hier zat, want de groote suitekamer kwam op de vestibule uit en de tusschengang kon dus een heerlijke veilige afgeslotenheid blijven! Maar neen, toch niet! de glazendeur trilde, door Tom en door Teun's pooten opeens wijd opengeduwde. Tom stond daar met zijn blonde hooge krulkuif, zijn lachende grijze oogen, en Teun stond daar met het blijde hondensnuit, roode tong tusschen de witte tanden.

„O! Kruiemelmietje, kruiemelmietje op haar Bles-blesje! Teun! jongen, lik Blesje!”

Teun was al naar Chimaira's kop gesprongen, grommend van plezier. Marianne wist wel wat er volgde. „Lik Blesje”, beteekende: pak het hobbelpaard bij zijn manen. Dan werd Teun wild en sprong al hooger, naar mate Chimaira door het rukken aan zijn manen aan het hobbelen sloeg.

„Ik ga er toch niet af!” gilte het kind, „blijf van me af! Nare jongen!” Haar witte beenen strekte ze recht uit ter afwering, en Tom met zijn lachend gezicht bleef voor haar staan alsof hij haar pakken wilde. Toch liep het anders af dan ze dacht.

„Teun!” riep hij, „Teun, hier!” Teun kwam bij den baas.

„Recht op, Teun!” Teun zette zijn pooten tegen Tom's arm.

„Teun, wij zijn groot, nie waar? Teun is groot en de baas is groot! Wat zeg je, Teun?” De sterke hondenblaf weergalmde door de hooge gang. „En wat is dat Kruiemelmietje daar op Bles? Wat is ze?” Teun blafte zacht. „Juist, klein is ze, heel klein, heel klein! als een kruiemeltje!” Tom lichtte zijn arm op. De hond sprong op en met den baas holde hij de gang door. Weer trilde een deur, ging open en dicht. Nu waren ze heen. Tom en Teun verdwenen naar den tuin, of naar de eetkamer, of wel ze gingen de trap op naar Tom's eigen slaapkamer.

Marianne kruiste de voeten weer over elkaar. Chimaira hobbelde zacht uit en het kind zat weer als straks turend te wachten in de stille gang. Tom zou wel knorren krijgen om het uitgelaten blaffen van Teun, dat wist ze. Zaterdagmiddag wilde vader stilte in huis voor zijn catechisanten. Er drong even iets als een scherp naaldje in haar hart. Ze vond het heel naar als Tom knorren of straf kreeg, vooral van vader. Eens had zij Tante Doornbos hooren zeggen: „Theodoor is geen dominé's kind, dat kan je wel zien!” Met Theodoor meende Tante Tom, want hij heette Theodoor naar zijn grootvader Theodoor, maar ieder in huis zeide Tom. Later had zij moeder gevraagd wat tante daarmee meende en toen had moeder haar verteld dat Tom's vader die was, wiens groot portret in het atelier hing. Hij heette Leonard Corver, daarom heette Tom ook eigenlijk Corver en niet Hoogland zooals broer David en Marianne. Nu wist ze alles precies, broer David was een halve broer van haar, want hij had weer een andere moeder gehad, wier groot portret op Papa's studeerkamer hing en Tom was ook een halve broer van haar want hij had een andere vader gehad, zij Marianne alleen was „gewoon.” Zij was „heelemaal”, dacht ze. Zij had haar vader en moeder bij zich, dominé Hoogland en moeder Antje, zooals broer David moeder wel eens noemde. Het was een gek woord „halve” broer. Ze wist heel zeker dat ze dat rare woord nooit zou gebruiken. Zij waren haàr broers, haar echte gewone broers. Tom plaagde haar wel en dan riep ze leelijke woorden tegen hem, maar ze had er dadelijk spijt van, want ze moest eigenlijk dubbel lief tegen Tom zijn. Niet alleen omdat hij zijn vader verloren had maar om hem zelf: Tom was... mank. Dat was net hetzelfde als ongelukkig, zeide moeder. Hij miste zooveel in het leven, hij kon niet als andere jongens eens echt wild zijn, maar toch was hij zoo vroolijk en soms ook wel wild, vond Marianne, wàs hij wel ongelukkig? Daar werd de sleutel in de deur gestoken! Dat was broer David! en dat nog wel terwijl ze zoo aan Tom zat te denken.

Ze sprong van Chimaira, trok de glazen deur open.

„Davi, Davi!” riep ze en ze klauterde tegen broer David op. Hij zwaaide met haar rond en zette haar neer, en nam haar

beide weerbarstige krulvlechten in zijn hand. „Waar gaan we heen, Jannetje?”

„Eerst naar mijn kamertje, David, daar is iets prachtig nieuws gekomen, 'k zeg niet wat, en dan naar den tuin om de crocussen en de sneeuwkllokjes te zien, echt hoor, en dan naar 't atelier. Moes heeft ook 'n nieuw schilderij gemaakt en dan naar Pa, want de catechisanten zijn dan weg en dan met Pa naar beneden en David, o ja, da's waar, Grootmama heeft gevraagd of je dadelijk na het eten bij haar kwam! Laat nou m'n haar los, David, 't doet pijn.”

David liet de vlechten los en klapte zachtjes met zijn breede hand tegen haar wang. „Kleine mug, dus eerst naar je kamertje om 't prachtige moois te zien. Wat is 't? Ik kan 't niet uithouwe van nieuwsgierigheid.”

„Een boek”, zei Marianne met haar oogen in de zijne, „maar meer zeg ik niet!”

„Een boek? o... ik weet 't, ik raad 't al! Zal ik 't zeggen?”

„Nee, niet zeggen! alleen fluisteren mag je 't! Nou?”

Hij boog zich naar haar over en zeide zacht in haar oor:

„De l.a. .n. .ta. .a. .r. .n. .op. . .ste. . .k. .er!”

„Ja!” riep het kind, „hoe weet je dat? o. .heb ik 't van jou? Van jou? David!” Toen breidde ze haar armen uit en ze zoende hem op allebei zijn wangen en daarna stak ze haar hand door zijn arm en liep met een hooge kleur naast hem de gangen door, tot de tuindeur, en links de trap opgaande kwamen ze op Marianne's kamertje dat in zomertijd groen was door de perboom die zijn takken naar het venster hief en nu in Maart een kalm blij licht had, waarin het ledikant met hoog wit gordijn, het ouderwetsche spiegelkastje, de lange zwarte leeren stoeltjes met koperen sierspijkers te wachten stonden op het oogenblik dat broer David binnen zou komen en zien zou wat daar op tafel bij het raam lag. Groot mooi gebonden in groenen band met gouden letters. „De Lantaarnopsteker” — de eerste roman dien Marianne lezen mocht.

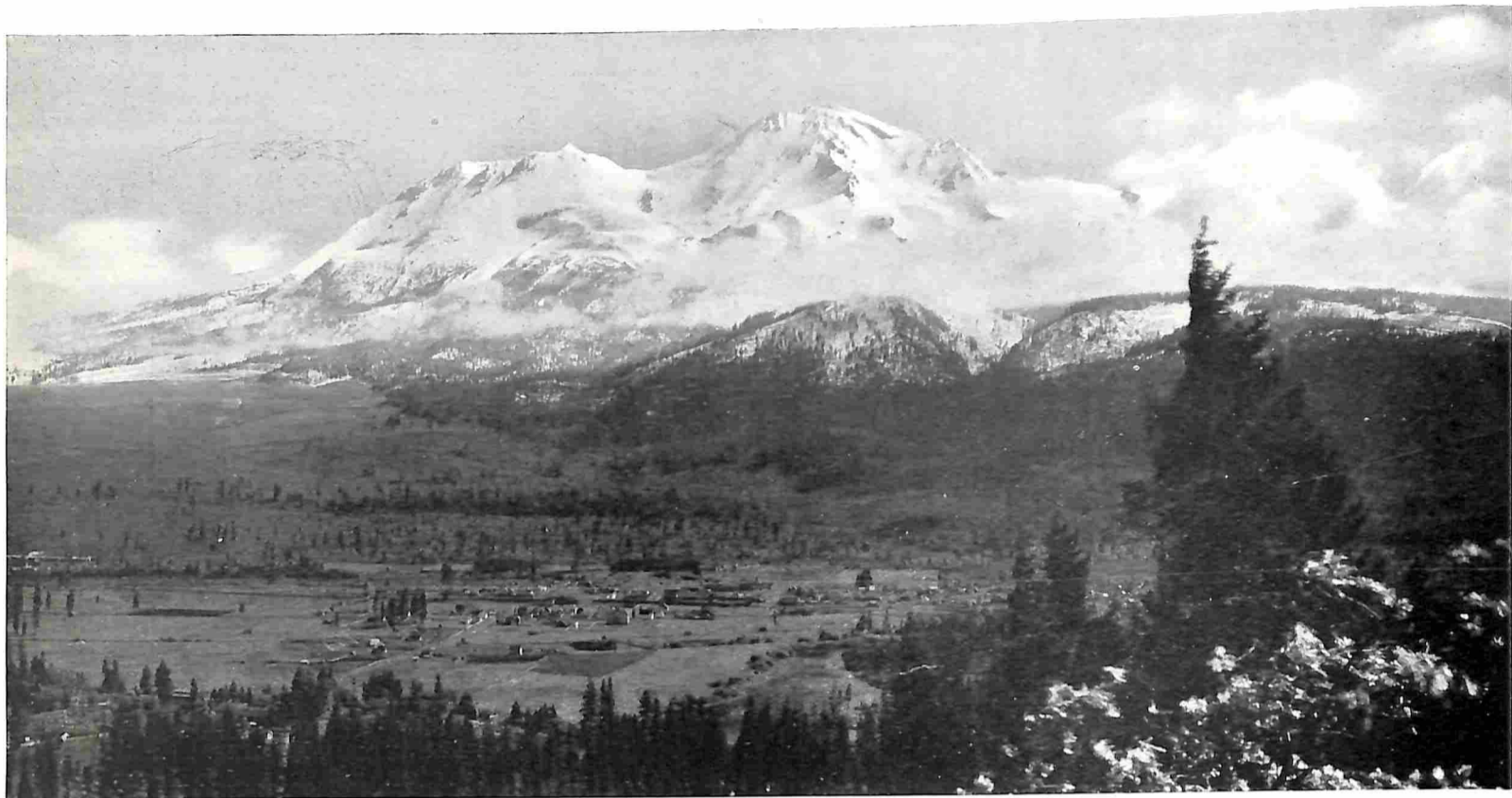
Op het atelier, ruim in den tuin uitgebouwd vertrek, met hoog licht waar David en Marianne na hun tuinbezoek heengingen, zat een vreemde jongen naast moeder's ezel. Marianne had hem nog nooit gezien, maar ze begreep het wel. Het was Floris Beekman, van wiens vader, moeder onlangs een visite had gehad. Die Floris wilde schilder worden, had de vader verteld, en nu was Floris met zijn teekeningen naar moeder gezonden om te zien of hij werkelijk zooveel aanleg had dat hij er eens van zou kunnen leven. Marianne droeg in haar open hand heel voorzichtig vier sneeuwkllokjes. David had ze voor moeder geplukt.

„O!” zei moeder, onder David's welkomstkus, „hoe mooi. Zet ze maar in dat tinnen vaasje, Marian, en dan moet je onzen logé een hand geven, dat is Floris Beekman. Floris, mijn oudsten zoon David Hoogland. Zoo, kinderen, nu kennen jullie elkaar. David, jongen, wat heb je Marian bedorven met je mooie boek!”

Marianne's moeder praatte door onder het werk dat zij deed, namelijk penseelen wasschen. Zij was een jonge donkerblonde vrouw van nog geen veertig jaar. Op haar gezicht wisselde de uitdrukking bij iedere nieuwe gedachte die haar woorden gaf. Tom geleek meer op haar dan Marianne. Tom was een Brecamp, zooals zijn moeder heette, en Marianne een Hoogland. De nieuwe gast, Floris Beekman, volgde haar met zijn oogen, die, groot en grijs, iets peinzends aan zijn gezicht gaven. „Floris wil schilder worden en dat zal ook wel gebeuren, niet waar Floris? De volgende week zetten we een smakelijk stilleven op en jij moet hem Woensdagmiddag den weg wijzen in het Mauritshuis, Marian. Ja, jongen, je kunt met geen beter geleide gaan dan met mijn Jannetje. Zij zal je onze lievelingen laten zien en ze zal je niet vervelen met „idel gesnap” zooals wij dat noemen. Dat is haàr departement. David lieve jongen, wil je dat groote doek eens om-draaien en op den ezel zetten? Je hebt 't nog niet gezien en morgen komt er niets van.”

David deed wat hem verzocht was en toen het schilderij er stond, ging hij op de lage bank naast Floris zitten. Zijn donkere oogen bleven denkend zien naar het schilderij. De opengeslagen reeds geelgeworden prentenbijbel met de neerliggende koperen sloten; hoog en vol, nauwelijks te openen boek van ernst en geschiedenis en niets daarbij dan het goudoorflitst buitenlicht dat door een openstaand luikje in den muur als een bundel neerglijdt over de woorden: „Richteren.”

(Wordt vervolgd).

DE MOUNT SHASTA IN HET NOORDEN VAN DEN STAAT CALIFORNIË.

CALIFORNIË.

EEN drietal afbeeldingen van op één na de grootste der Vereenigde Staten, welks kustlijn een lengte heeft van bijna zesmaal den afstand Groningen—Maastricht, vermag natuurlijk van de zoo verscheiden schoonheid van Californië slechts een onvolkomen indruk te geven. Toch vertellen onze afbeeldingen wel iets van die verscheidenheid: de met eeuwige sneeuw bedekte Mount Shasta spreekt van de grootsche bergnatuur der Sierra Nevada, waarvan hij het noordelijkst gedeelte vormt; het Lake Tahoe, is een van de schilderachtige hooggelegen bergmeren aan de oostelijke grenzen van den staat, en onze derde afbeelding geeft een voorstelling van zijn rotsachtige, door den Grooten Oceaan bespoelde kust. ☼ Het kustgebergte en de bergketen der Sierra Nevada (= sneeuwgebergte), beide ongeveer in dezelfde richting loopend, van het noordwesten naar het zuidoosten, verdeelen Californië in van karakter zeer verschillende landschappen. Tusschen beide ketenen liggen de bekkens der Sacramento- en San Joaquin-rivieren, waar de landbouw een aanzienlijke plaats inneemt. In het zuidwesten, ten oosten van de San Bernardino-bergen, strekt zich de onafzienbare vlakte van de Mohave-woestijn uit, zuidwaarts overgaande in de grootendeels beneden den zeespiegel gelegen zoutrijke Colorado-woestijn. ☼ Uit het feit dat Californië, welks grootte meer dan twaalf maal die van ons landje bedraagt, nauwelijks $\frac{1}{3}$ van Nederland's bevolking heeft (waarvan nog ongeveer de helft in de menschenopvoedingen dewelke San Francisco en Los Angeles heeten) blijkt onzen lezers wel, dat men in Californië met vrij wat minder moeite dan in ons dichtbevolkt vaderland eenzaamheid en rust kan vinden. Trouwens, een groot gedeelte van Californië, in 't bijzonder de Sierra Nevada (welker hoogste toppen slechts door weinige bergreuzen van het Alpengebied worden overtroffen), het ruwe, bergachtige en door diepe canyons doorsneden stroomgebied van de Klamath, de zandige vlakten in het zuidoosten, zij zijn geen geschikte oorden voor bewoning, hoezeer zij den toerist een overvloed van genietingen bieden. ☼ San Francisco, de belangrijke handelsstad, gelegen aan een door bergen omringde diepe baai, die een der beste natuurlijke havens der wereld vormt, is — men weet het — de grootste stad van Californië; in het zuiden begint de stad met den lieflijken naam van Los Angeles, Frisco wat inwonersaantal betreft, naar de kroon te steken. Geen van beide kan zich er echter op beroemen, zetel van het staatsbestuur te zijn. Hoofdstad is n.l. het ten noordoosten van San Francisco gelegen Sacramento, dat nog niet $\frac{1}{4}$, van Frisco's inwonerstal bezit. San Diego,

de eerste nederzetting van blanken in Californië, San José, Stockton, ziedaar enige andere steden, provinciesteden zouden wij ze noemen. Grooter is Pasadena, het „Hilversum” van Los Angeles, belangrijk grooter het aan de baai van San Francisco gelegen Oakland. ☼ „Heete oven” (Caliente fornalla) noemden de Spanjaarden dit land, toen zij er voor 't eerst in doordrongen. Ja, wel kan het er warm zijn, ten minste in het zuiden, maar natuurlijk moet ten opzichte van een streek, die zich van 32° tot 42° N.Br. uitstrekt, niet gegeneraliseerd worden. In de rivierdalen van het binnenland treft men de heetste gedeelten van geheel Noord-Amerika aan, zoo bijvoorbeeld in de Death Valley, terwijl de met eeuwige sneeuw bedekte top van den Mount Whitney (4426 M), westwaarts daarvan gelegen, zooals te begrijpen is een ander uiterste biedt. In de kuststreek is het klimaat echter vrij gelijkmatig en vorst heerscht er slechts zelden en dan nog in geringe mate; in de maanden Juni tot September behoorens regens tot de uitzonderingen, en men behoeft zich dus niet ongerust te maken, zooals wij, Nederlanders, dat zijn vacantiereisje „in het water zal vallen.” ☼ Sierra Nevada, Los Angeles, San Bernardino, Sacramento, Santa Monica, enz. enz., wat al namen van zoeten Spaanschen klank treft men in dit land aan, namen, die — is 't de herinnering aan Aimard's verhalen? — romantische beelden oproepen, zulk een sterke tegenstelling vormend met de actieve, nuchtere, praktische Yankees, die er thans den scepter zwaaien! Ze zijn even zoovele herinneringen aan het verleden van dit land, aan den tijd toen Cortez een expeditie naar deze streken uitzond, die in 1552 Neder-Californië — het thans tot Mexico behorende schiereiland — bereikte, terwijl Fernando de Ulloa met zijn mannen zes jaar later zijn onderzoekingen verder uitstreekte. In 1602 nam Spanje het land plechtig in bezit, maar het duurde tot 1642, eer de eerste Spaansche volksplanting, onder leiding van Jezuïeten, er zich vestigde. Opper-Californië (thans het voornaamste, tot de Noord-Amerikaansche Unie behorende gedeelte, waartoe wij ons hierboven bepaald hebben), werd eerst in 1768 en door het aanleggen van zendingstations gekoloniseerd. Bovendien werden eenige *presidios* (forten) aangelegd, onder welke bescherming zich Spaansche kolonisten vestigden. ☼ De beide Californië's maakten zich, omstreeks 1820, onafhankelijk van het Spaansche moederland, en werden in 1823 een provincie der jonge Mexicaansche Republiek. Het Mexicaansche bewind maakte zich echter al spoedig zeer gehaat, zoodat in 1836 een opstand ontstond, die tengevolge had, dat de centrale regeering gedwongen was den leider

der opstandelingen, Alvaredo, in de betrekking van gouverneur te bevestigen. Alvaredo viel door zijn despotisch optreden echter niet in den smaak; ook tegen hem kwam men in opstand, zoodat hij gedwongen was aan zijn vroegeren tegenstander, Mexico's dictator Sante Anna, hulp te verzoeken. Deze zond in 1842 generaal Michel Forena naar Californië, doch de bewoners waren al spoedig evenzeer van dezen afkeerig, en kozen zich in 1846 José Castro tot leider. Intusschen vischten de Noord-Amerikanen in het wel zeer troebele water. John Fremont stookte de in Californië geïmmigreerde burgers der Unie op, zich onafhankelijk te verklaren en de opstand tegen het Mexicaansche bewind veranderde in een burgeroorlog tusschen de afstammelingen der Spaansche kolonisten en de binnengedrongen Yankees. Als dan de inmiddels tusschen de Vereenigde Staten en Mexico uitgebroken oorlog met de algeheele nederlaag van laatstgenoemd land eindigt, is Mexico gedwongen onder meer ook Opper (Noord-) Californië, waarover het reeds zoo weinig gezag uitoefende, aan de Vereenigde Staten af te staan. In 1850 wordt het als staat in de Unie opgenomen. ☼ Te laat beseffen de Spaansch-Californiërs, dat zij zich hun eigen graf hebben gegraven. Als omstreeks denzelfden tijd de ontdekking van rijke goudvelden een stroom van gelukzoekers naar Californië voert, gaan de trouwens niet zeer talrijke kolonisten in de massa op en verliest het land zijn karakter van oud-Spaansche kolonie. ☼ Maar tevens toont de nieuwe bevolking zich tot krachtig regeeren in staat. Na eenige jaren van wanordelijkheid — het schuim van vele natiën was naar de goudvelden getrokken — wordt de orde hersteld en gaat Californië met eere een plaats innemen onder de Staten der Unie. De veeteelt, het hoofdmiddel van bestaan der oude kolonisten, gaat er meer en meer in betekenis achteruit, maar overigens is op elk gebied zulk een vooruitgang te boeken, dat de Yankee het volste recht heeft te beweren, dat de Stars en Stripes ook hier bloei en welvaart hebben gebracht, terwijl het tot Mexico behorende Neder-Californië, toch ook rijk aan vruchtbare landstreken, bij Opper-Californië op bijna elk gebied in 't niet verzinkt. ☼ En toch, en toch... Is met de overwinning van de energie op de indolentie niet tevens de poëzie en kleurigheid der *hacienda* en — ja zeker — ook van de *pronunciamento*, door het proza van de *farm* en de *Pullman-car* verdrongen?

N.

DE ADVERTENTIE.

„JUIST, van advertenties gesproken,” begon Pim. ☼ Het clubje nietsdoeners zette zich, zoo gemakkelijk mogelijk. Pim is nu een beetje gemoraliseerd, maar destijds kon hij ongelooflijk bekwaam liegen. Maar hij had dan ook meestal erg dankbaar publiek. „'t Is nu...”, begon hij opnieuw op meesterachtigen toon. „Zeg maar een jaar of tien geleden!” riep een uit een hoek. „Dan kom je tenminste op dreef.” „Wil jij het liever vertellen?” „Nee, nee, stoor je maar niet aan hem!” riep een ander. „Het is niet langer dan één vol jaar geleden,” vervolgde Pim nu. „Ik had hier en daar wat schuldjes loopen en verdiende geen cent. Nu en dan geen kwartje voor een doos sigaretten en overgeleverd aan een stuk schandaal van 'n hospita. Ze ontzag zich niet over *onze* geldzaken in het openbaar te spreken. ☼ In zoo'n tijd *kijk* je wel eens weemoedig in een gracht, maar je springt er toch niet zoo gauw in. Al is het dan maar uit een gevoel voor helderheid. Toen kwam ik op het idee, te adverteeren voor een goede betrekking in Indië. In Oost of West, dat kon me niet schelen, als ik maar van dat verkreukelde gezicht van mijn hospita-mensch afkwam. De geldzucht werd manie bij haar, ze praatte er vier en twintig uur aan een stuk over. ☼ Ik dacht er niet lang over na, ging naar een dagblad-

CALIFORNIË. HET TAHOE-MEER, IN HET OOSTELIJK GEDEELTE VAN CALIFORNIË, OP DE GRENS VAN DEN STAAT NEVADA.

bureau en vroeg den advertentiechef te spreken. Een heel geschikt mensch, fatsoenlijk en spraakzaam. Maar hij wond er geen lapjes om. Een advertentie als ik bedoelde kostte twee gulden en vijftien cents. En niet één cent minder. ☼ Daar stond ik nu. Probeerde die vijftien centen er af te krijgen, maar de vent was zoo hard als diamant. Het bleef trouwens hetzelfde, twee gulden vijftien of twee gulden. Al had hij zelfs die twee gulden laten vallen, zouden mij de overige vijftien cents toch hebben ontbroken. Maar hij liet *niets* vallen en maakte een gebaar van: geld of er uit. En ik had geen geld. Toen stond ik spoedig weer op straat met advertentieplannen maar zonder contanten. Dus, dacht ik aan...” „Aan je vrienden,” viel Bob hem in de rede. Bob

DE KUST VAN CALIFORNIË.
OP DE VOORUITSPRINGENDE ROTS HET „CLIFF HOUSE” HOTEL.

is een jongen met aanleg voor praktische romantiek. „Aan m'n vrienden?” spotte Pim. Aan oome Jan, bedoel je. Ik bezat zoo'n ouderwetschen, zilveren knol waardoor de zakjes van confectiepakjes gewoonlijk openscheuren. Een mooi brok en duur óók. Had voor vele jaren ontzettend veel duiten gekost. Maar voor onze moderne fatjes is zoo'n degelijk stuk uurwerk niets. ☞ Enfin, ik ermee naar oome Jan. Maar een tweede druiloer als die is moet nog worden geboren. Eerst keek ie me bar valsch aan, alsof hij dacht dat ik het had gestolen. En daarop scharrelde hij een loupe op en hield dat ding onder een tweehonderdkaars lamp, alsof het naar een gaafheidstentoonstelling moest. Jullie moesten 'm hooren vitten op dien ouden knol van me, die hem nog nooit iets had gedaan. Hij vond mijn goed horloge gedeukt, verkleurd en ouderwetsch. Nu, als hij half zooveel uren aan één stuk door had geloopt als dat werk, zou hij er nog heel anders hebben uitgezien. Enfin, eindelijk verveelde me zijn scheldpartij op dat weerlooze ding en ik schreeuwde hem in het gezicht: „Geef op, een tientje en hou je praatjes voor je!” ☞ Toen had jullie hem moeten zien lachen. Of grijnzen. Een daalder bood hij er voor. Het ding had minstens twintig gekost. Ik zei dat en wou het voor een riks laten. Een vijftig, antwoordde hij droog. Ik dong af tot mijn *uitersten* prijs; twee gulden vijftien, zóóveel moest ik ook voor mijn advertentie betalen. Toch zeker niet te veel, zou ik zeggen. Als het er op aankomt is een zilveren horloge toch zeker méér waard dan een advertentie in de krant. ☞ Hij bleef nee schudden, en toen ging ik naar een anderen oom. Die bood een gulden vijf en zeventig. Ik probeerde hem tot méér te vermuren en vertelde hem het geval. Maar tot eenig resultaat gaf hij me een sigaar, omdat de volgende oom ver weg woonde. De sigaar gooide ik natuurlijk weg, want je weet nooit wat voor grappen die lui er op na houden. ☞ Om kort te zijn, ik zwierf drie volle uren door de stad vóór ik een lomerdbaas vond, die twee gulden op mijn klokke gaf. Daarna ruilde ik mijn nieuwe sportpet voor een oudje in en kreeg er een kwartje bij. Toen ging ik met volle portemonnaie naar de krant en gaf de advertentie op. ☞ Ik noemde me een „fatsoenlijk jongmensch”, want in de krant moet je jezelf altijd een beetje ophemelen. Een ander doet het niet licht. Sommige adverteerders noemen zich „beschaafd”, „talentvol” of „vrij van sterken drank”. Maar ik koos „fatsoenlijk”. Daar kan niemand iets op afdingen, want daar heb je geen talenten voor noodig. ☞ „En kreeg je er resultaten op?” „Wat dacht je dan? Een fatsoenlijk jongmensch zoekt een betrekking in Oost- of West-Indië. Denk je dat iemand, die betrekkingen te vergeven heeft, zoiets over het hoofd ziet?” „Dus....?” „Den volgenden morgen vroeg zwierf ik als een hond voor het gebouw van de krant heen en weer, een uur vóór dat het bureau werd geopend. En toen het eindelijk open ging, was niemand aanwezig om me te woord te staan. Dus wandelde ik maar een blokje om, kwam terug — en er was *niets* voor me gekomen. Dien dag kwam ik om de driekwartier informeeren of er brieven voor me waren. Ten slotte verveelde het de lui en zetten ze een jongen op wacht. Als die me in de verte zag aankomen, schudde hij al van „nee”. Den zelfden keer trachtte ik het bureau binnen te dringen, omdat ik dien jongen niet vertrouwde. Maar ze sloten de deur voor mijn neus. ☞ Den ochtend daarna was ik er weer, met zonsopgang. Mijn hospita scheen te gelooven, dat ik een betrekking had gevonden, want ze had een behoorlijk ontbijt klaar gezet en ze zweeg over het geld. Den derden dag waren er zelfs twee eitjes bij. Dien dag lagen er *drie* brieven op me te wachten. De loketjuffrouw hijgde er van.” ☞ „Waren ze zóó zwaar?” „Nee, maar ze was er door ontroerd, naar het scheen. Ik zoende de brieven.” „Nee!” „Ik zoende ze, of kuste ze, als je dat een letterkundiger uitdrukking vindt. Ik drukte de blanke enveloppen aan mijn hart, bedacht lieve naampjes

voor ze en snelde er mee heen. Op een bankje aan een stille gracht liet ik me neervallen.” „En....” „De eerste dien ik opende kwam van een dagblad-administratie. Ze vroeg waarom ik niet in *haar* krant had geadvertiseerd. Die hield er zoo'n geschikte vierde pagina op na, beweerde ze. Mijn advertentie zou er zoo gunstig op uitkomen. En, of ze haar toch maar zou plaatsen. Ik behoefde er niet expres voor te komen, als ik maar geld zond.” „Waren die twee andere net zoo?” „De brief in de tweede enveloppe had een veel grooteren gedrukten kop dan de krantenbrief. Die kwam van een plaatsing-bureau en toen ik hem las moest ik aan mijn hospita denken. Nauwelijks een halve week geleden had ze beweerd, dat ik geen heer was maar een bedelaar, die arme weduwen op stroo legde. Welnu, van dien plaatsing-bureauman kon ze een lesje nemen. Die wist welke eer iemand als ik toekwam. In zijn brief was ik „Weledelgeboren”, „Wel-edelachtbaar”, „ZeeredelGestrenge en nóg edeler. Bij hem komen noemde hij „hem met een bezoek vereeren”, en ik kon hem ten zeerste aan mij verplichten, louter door een kort onderhoud. Enfin de brief maakte me zoo hoogmoedig dat ik den derden ongeopend in de gracht schopte. ☞ „Dat was toch onverantwoordelijk.” „Kon me niet schelen. Ik was met dien eenen vriend tevreden en ging naar huis.” „En niet naar het bureau?” „Nee. Daar was ik veel te ontroerd voor.

Foto Afer.

VOORJAARSPADDENSTOELEN.
MORCHELLA ESCULENTA, MORIELJE.

Ik liet de hospita den brief lezen en toen ging ze op slag er op uit om een half pond biefstuk en een kop aardappelen te halen. Ontroering maakt een mensch hongerig, als je het nog niet weet. En ter verrassing bracht ze een flesch stout mee.” „En het bureau?” „Die brief bezorgde me een week lang een uitgezocht leventje. Mijn hospita nam hem mee naar den slager en den kruidenier en borgde er op zooveel ze wou. Ikzelf borgde er een aangebroken kistje sigaren op. En de verloofde van de dochter mijner hospita vroeg me vriendelijk hem te vergunnen, mij een vriendendienst te bewijzen. Nu, ik vergunde dat en leende een tientje van hem. Maar dat heb ik eerlijk teruggegeven. ☞ Het hospitamensch kwam elken dag heviger in extase over mijn brief en wanneer ze maar een klein kansje had, liet ze hem onder de bureu rondgaan. En ze vertelde dat ik dagelijks twee of drie dozijn van dat soort ontving.” „Maar dat bureau?” „Dat liep immers niet weg. Ik bewaarde den brief zorgvuldig. De hospita liet hem den huisbaas zien om er uitstel van betaling op te krijgen. Maar de leeperd beweerde toen, dat een man als ik, gemakkelijk geld kon *opnemen*, bij het vertoonen van zoo'n stuk. Toen ik me echter aan hem vertoonde, nam hij eerbiedig zijn hoed af en ging heen, zonder een enkele opmerking. Twee dagen later zocht ik toch eens dat plaatsingbureau op.” „Waar was het?” „Een armzalig kamertje, op de bovenste verdieping van een groot kantoorgebouw. Een mannetje zat op zijn penhouder te bijten, aan een schrijfbureau dat zeker vijf jaar in een veilinggebouw had gestaan. Een bleek, mager, hongerig-uitziend mannetje.” „De klerk, jongste bediende, loopknecht....?” „En de directeur,” vulde Pim aan. „Hij was *alles* en het heele bureau. We babbelden vijf minuten met elkaar en toen kwam de aap uit de mouw. Hij wou een tientje van me hebben. Als ik dat gaf, dan schreef hij mijn naam onmiddellijk op zijn sollicitantenlijst. En indien hij dan ooit iets mocht hooren van een betrekking die voor mij geschikt was, zou hij me direct een bericht zenden.” „Maar waarvoor, wou hij dat tientje hebben?” „Hoe weet ik dat nu,” antwoordde Pim, schouderophalend. „Hij wilde me wijs maken, dat het zoo *behoorde* en dat het op zijn bureau altijd werd gegeven. Hij noemde het, geloof ik, de contributie voor bureau-lidmaatschap. Maar ik hou het er nu voor dat hij er om verlegen zat, zonder meer. Dat dacht ik toen trouwens ook. Maar dat het *altijd* werd gegeven, liet ik me niet wijs maken. Zoolang je nog tien gulden op zak hebt, zoek je geen connectie met een plaatsingbureau. En iemand die er op gesteld is

een tientje weg te smijten, aangenomen dat er zulke gekken bestaan, kruipen niet eerst zeven uitgesleten trappen op in een huis dat stonk van ouderdom. „Gaf je hem niets? Had je geen sigaretten bij je?” „De tien gulden van mijn hospita d'r aanstaanden schoonzoon waren al bijna verteerd. Ik kon nog net een kwartje missen en dat liet ik hem zien.” „Was-ie blij?” „Integendeel, erg boos. Hij sloeg zeer onfatsoenlijke taal uit. Toen ging ik maar heen, want zóó iemand irriteert me geweldig. Een trap lager hoorde ik hem wéér roepen, maar ik dacht, éénmaal nee, *blijft* nee. Hij had mijn kwartje versmaad en nu moest hij maar een anderen geldschieder opduiken. Dat was het eind van mijn advertentie-avontuur.” „En verder? Je hospita en je schulden?” „Dat is weer een heel andere geschiedenis,” besloot Pim en stopte een pijp.

RALPH SPRINGER.

VOORJAARSPADDENSTOELEN.

JUIST zooals bij de dieren kent ook het plantenrijk zijn hooger en lager ontwikkelde vormen. Over het algemeen zijn de laatste het minst bekend en dat ligt ook voor de hand. Immers, hun afmetingen zijn zeer klein, zooals het geval is bij de bacteriën, of ze zijn wel duidelijk met het bloote oog waarneembaar, maar missen dat belangrijke onderdeel, dat de hogere planten voor de meeste menschen zoo aantrekkelijk maakt, de bloem. Daarmee wil niet gezegd worden, dat de studie van die lagere, meer primitieve vormen, minder interessant is dan die van de meer ingewikkelde en hooger staande soorten, integendeel, de belangstelling voor hun bouw en levensfuncties moet wel gaande worden gemaakt door hun vaak zoo afwijkende levenswijze en voortplanting, en ook door hun belangrijke plaats in de huishouding der natuur. Die lagere vormen namelijk tellen onder hun leden een zeer groot aantal parasieten, wezens dus, die slechts kunnen bestaan ten koste van andere planten of dieren en die in vele gevallen den dood van hun slachtoffers op hun geweten hebben. Dat de laagst ontwikkelde planten, de eencellige bacteriën, het in die richting een heel eind gebracht hebben, behoeft niet met voorbeelden te worden gestaafd. Doch ook de schimmels tellen verscheidene parasieten, al leeft het merendeel van protoplasma en andere stoffen in reeds gedoode lichamen. Zulke wezens, die doode organische stof verteren, noemen wij saprophyten en het is genoeg bekend, dat de schimmels bij voorkeur zich ophouden in vochtige ruimten, waar plantendeelen of doode dieren onderhevig zijn aan bederf. Vaak zijn dan ook de schimmels betiteld als de opruimers van afval in de huishouding van de natuur en we zullen hun aanwezigheid vooral verwachten, wanneer de herfst door bladerval en vochtigheid de factoren schept voor een overweldigend snellen groei van het schimmelleger. ☞ Dan schieten de vruchtlichamen met hun miljoenen sporen als „paddenstoelen” uit den bodem en is er maar weinig organische stof, die aan hun rusteloze werkzaamheid ontsnapt. Terwijl dan ook de paddenstoelen als symptomen van het najaar hun grootste bekendheid genieten, is het niet kwaad, er op te wijzen, dat deze zonderlinge planten eigenlijk het geheele jaar door op hun post zijn. Onze afbeeldingen geven een paar van die „vroegere” soorten weer. In de eerste plaats de *Morchella esculenta*, de bekende morielje, een paddenstoel, die geheel afwijkt van het gewone type, dat uit een steel en een hoed bestaat. De steel is er wel, en op de afbeelding is zeer goed te zien, dat deze kleverig is: een aantal zandkorreltjes is tijdens den snellen groei meegenomen. Het kenmerkend gedeelte van onze morielje is echter de hoed, die er uitziet als een spons, met een menigte gaatjes en een geelbruine kleur. De bolvormige hoed kan zoo groot worden als een vuist. We vonden dit exemplaar met nog een twintig andere op een begraafplaats, waar zij steeds voorkwamen op die plekken waar stukken hout onder de oppervlakte langzaam vergingen. De morielje is eetbaar, en daar smaken verschillen, zijn de mycophagen het nu niet bepaald roerend eens over de gastronomische waarde van dezen paddenstoel. Een ding is zeker, niemand zal hem ongekookt willen nuttigen, daar hij een vergiftige stof bevat, het z.g.n. helvellazuur, dat bij koken geheel verdwijnt, omdat het dan in een vluchtigen vorm overgaat. De eerste indruk, dien men krijgt, wanneer men een morielje uit de verte opmerkt, is die van een denneappel op een steeltje. ☞ Een heel ander uiterlijk heeft *Polyporus squamosus*, de zadelzwam, een zgn. gaatjes-paddenstoel,

Foto Afer.

VOORJAARSPADDENSTOELEN.
PHOLIOTA PRAECOX, VOORJAARSPHOLIOTA.

die aan de onderzijde van den taaien hoed een menigte hoekige poriën draagt, waardoor de sporen naar buiten treden. Evenals de morielje, maakt de zadelzwam zijn opwachting in Mei en Juni, meestal hoog in de boomen, een heel enkele maal ook laag aan doode strompen. Het is meestal met den gastheer treurig gesteld: tegen de vernietigende werking van het sterk vertakt mycelium, het net van zwamdraden, dat het hout doorwoekert, is geen boom, hoe groot ook, op den duur bestand. De hoed van deze soort, die met een korten steel aan den boomstam bevestigd is, draagt een groot aantal schubben en kan ongeveer 40 c.M. breed worden. ☞ De derde afbeelding stelt een genoeglijk groepje voor van *Pholiota praecox*, ook al een paddenstoel van den voorzomer. Hun gebogen stelen zijn verborgen onder de bolvormige hoedjes, die tengevolge van abnormaal droog weer gebarsten zijn. Hij is dan niet in zijn element, de *Pholiota*, want al kiest hij voor zijn verschijning den warmen zomer, toch kan hij voor zijn normalen groei niet buiten een vrij groot quantum vocht.

AFER.

Van vaderlandslievende naaimeisjes.

☞ Er zullen in deze dagen waarschijnlijk heel wat naaimeisjes zijn geweest, die aan het N.O.C. hebben geofferd: voor de eer en het heil van het vaderland hebben de naaimeisjes door alle tijden heel veel gevoeld. Gelijk blijkt uit een mededeeling uit het jaar 1748 tot ons gekomen. Toen immers trokken de Utrechtsche naaimeisjes, met oranje gesierd, in plechtstatigen optocht naar het stadhuis, om daar hun pot met teerpenningen, (die goed voorzien was, omdat al twee jaren achtereen tengevolge van de moeilijke tijdsomstandigheden niet aan potverteren was gedaan) te offeren op het altaar des vaderlands. ☞ De Rotterdamsche en de Middell-

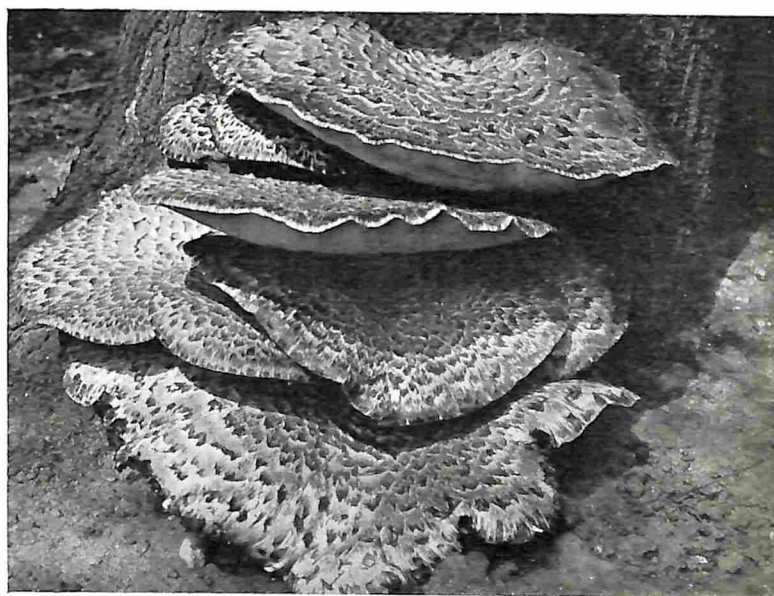

Foto Afer.

VOORJAARSPADDENSTOELEN.
POLYPORUS SQUAMOSUS, ZADELZWAM.

burgsche naaistertjes volgden dit voorbeeld. De oudste van die van Middelburg droeg zelfs „met eene goede gratie” 't volgende gedicht voor:

Wel Edle Heren hier vergaard!
Een kleine Pot, door ons gespaard,
Brenge U hier onze kinderhand
Tot 't nut van 't lieve Vaderland.
De zucht in 't tedere gemoed.
Voor Godsdienst, Vrijheit, Bloed en goed
Drijft ons op eigen keur thans heen, enz.

☞ De naai-, in casu de ateliermeisjes van thans zouden zeker niet zoo hun „kinderhand” op hun „teder gemoed” propageeren, en 't lijkt me niet onwaarschijnlijk, dat de „pot” allang in bioscopen en taartjes zou zijn omgezet. Wat niettemin aan de geestdrift voor een groote daad niets afdoet! O.

SNEEUWBALLEN.

HET zal velen vreemd in de ooren klinken, maar Juni is de tijd der Sneeuwballen.

Neen, niet van de sneeuwballen, die onze jongens in den winter zoo gaarne maken, uit de versch gevallen sneeuw, om daarmee onderling ware veldslagen te leveren, maar van de sneeuwballen uit de korf van Flora, licht en zacht en blank als sneeuw, maar warm van zon en leven. Ze bloeien nu in onze tuinen en parken, en hunne witte kogels hangen gracieuze tusschen het zachtgroene, drie- tot vijflobbige loof. Die hangende houding is zeer karakteristiek en ten eenenmale tegenovergesteld aan den stand der bloeiwijzen van de soort, waaruit de hangende sneeuwbal als variëteit ontstond. Die soort is de bij ons uit duin- en boschstreken zoo bekende Geldersche Roos, *Viburnum Opulus* L., een der heerlijkste bloemheesters onzer flora; en de vorm met de afhangende witte kogels, hare variëteit, wordt aangeduid als *Viburnum Opulus var. sterile*.

☞ In den Hortus te Amsterdam staan beide vormen naast elkander, aan een kleinen vijver, en dadelijk valt het verschil in den stand der bloeiwijzen van de typische soort en hare variëteit op. Bij de eerste staan alle bijschermpjes met hun vlakken kant naar boven gericht, in zuiver horizontalen stand, wat door het verschil in hoogte der onderscheidene bloeiwijzen een zeer karakteristiek gezicht oplevert. Als heestergewas in boschages aan een waterpartij weet ik eigenlijk geen mooiere plant te noemen, omdat van onderen naar boven, schier étage-gewijs, overal de blanke, platte, schermvormige bloeiwijzen, zuiver horizontaal gericht, zich boven elkander verheffen. ☞ Dicht achter deze Geldersche Roos staat hare variëteit, de *Viburnum Opulus sterile* met de sneeuwbalvormige bloeiwijzen, en men herkent er, zoo oppervlakkig gezien, zeker niet de soort, de Geldersche Roos, uit. Want los en zwierig hangen de lichte blanke kogels tusschen het loof omlaag, bevallig en bekoorlijk zeker, maar . . . minder stijlvol dan de bloemenstand is der moedersoort. ☞ Maar, hoe kan nu zulk een groot verschil met de soort ontstaan, zal allicht de lezer vragen. Die vraag is, aan de hand van het bloei-stelsel der Geldersche Roos, gemakkelijk te beantwoorden. Dit bloei-stelsel bestaat nml. uit een bijscherm, met tweërlei gevormde bloemen, t.w. kleine, witte,

vruchtbare bloempjes, dus met meeldraden en stamper, die klokvormig en vijfspetig zijn, en groote, onvruchtbare, witte bloempjes, die dus geen voortplantingsorganen bezitten, welke alleen aan den rand van het bloei-stelsel voortkomen. Die onvruchtbare randbloemen geven aan de bloeiwijze een allerbekoorlijkst aspect, en doen deze reeds van verre opvallen. Dat die randbloemen ook als wegwijzers of lokkertjes dienst doen voor de rondvliegende insecten, die het stuifmeel van de vruchtbare bloempjes over en weer moeten overbrengen, is iets wat zeer aannemelijk mag heeten. ☞ Nu is het verschil van de Geldersche Roos met hare variëteit de Sneeuwbal, dit, dat alle vruchtbare bloempjes in het bloei-stelsel der eerste, bij de variëteit in onvruchtbare veranderd zijn, en dus gelijk de randbloempjes der Geldersche Roos geworden zijn. Wijl die vele onvruchtbare en zooveel grotere bloempjes in een rand geen plaats kunnen vinden, moesten zij wel een gesloten, kogelvormig complex vormen van dicht opeenzittende bloempjes, die de bloeiwijzen dermate verzwaaarden, dat zij niet meer rechttop konden blijven staan,

maar bevallig moesten overbuigen. Er zijn dus in zulke bloemkogels van den sterielien vorm der Geldersche Roos, den sneeuwbal, vanzelfsprekend geen bloempjes, die opgevolgd kunnen worden door de mooie, glanzend-roode besvruchtjes der Geldersche Roos, en men ziet dan ook nimmer eenig spoor daarvan op de struiken der kogelronde sneeuwballen. ☞ Merkwaardig is zeker, dat men iets dergelijks vindt bij een geheel ander geslacht, uit een geheel andere familie van planten, nml. bij de *Hydrangea's* (Hortensia's), die tot de familie der *Saxifragaceae* behooren, terwijl de *Viburnums* bij die der *Caprifoliaceae* zijn ingedeeld. Bij de *Hydrangea's* ziet men ook een bloemtuil, bestaande in het midden uit kleine, roodachtig of blauw gekleurde, vruchtbare, vijftallige bloempjes, met aan den rand groote, wit of rose gekleurde, onvruchtbare, vaak viertallige randbloemen. En, evenals bij het geslacht *Viburnum*, ziet men bij het geslacht *Hydrangea*, hoe bij de steriele variëteiten alle vruchtbare bloempjes in zulke, gelijk aan de groote, onvruchtbare randbloemen, veranderen, waardoor die bekende reusachtige, bolvormige bloemtuilen ontstaan, die door de bloemisten in versieringen zoo gaarne

Foto C. Steenberghe.

SNEEUWBALLEN.

gebruikt worden, en welke als bloeiende planten door het publiek zoo gezocht zijn. ☞ Maar, als twee plantengeslachten oogenschijnlijk hetzelfde doen, daarom is het nog niet hetzelfde! Want, terwijl bij de *Viburnums* de randbloemen der bloeiwijze door een vergroting der bloemkroon gevormd worden, worden bij de *Hydrangea's* de randbloemen door een bloembladachtige omvorming der kelkblaadjes te voorschijn geroepen. ☞ Het kenmerkend verschil tusschen beide is dus, dat bij de verandering der vruchtbare bloeiwijzen in onvruchtbare, bij *Viburnum* geschiedt door de bloemkroon, en dat de groote, onvruchtbare bloemtuilen bij *Hydrangea* ontstaan, doordat de bloemkelkblaadjes in groote, bloembladachtige veranderen. Bij de Sneeuwballen, zooals we die kennen, zijn de steriele bloempjes dus echte bloempjes, maar zonder geslachtsorganen, bij de *Hydrangea's* zijn het bloembladachtige kelkjes. Een kenmerkend bewijs daarvoor is wel, dat de steriele bloempjes der sneeuwballen precies zoo zich gedragen als gewone bloempjes, in zooverre dat zij na den bloei afvallen, terwijl de onvruchtbare bloempjes der *Hydrangea's*

na den bloei der bloeiwijze, blijven zitten, en zelfs vergroenen, zooals bijv. ook met de witte kelkbladen der Kerstrozen, *Helleborus niger*, geschiedt. Daardoor is ook de lange duur der steriele bloeiwijzen der bloemisten-Hortensia's te verklaren, wier reusachtige bloemtuilen blijven voortpronken en slechts langzaam verkleuren, en geleidelijk vergroenen, om ten slotte op de plant te verdrogen. Juist die lange duur dier bloemtuilen maakt ze voor versieringsdoeleinden zoo geschikt. ☼ Aardig is ook dat de steriele randbloempjes der *Hydrangea*'s zich na den bloei der bloeiwijze een halven slag omdraaien en als 't ware haar gelaat naar de aarde keeren, als wilden ze te kennen geven, dat ze na den bloei niet meer behoeven te lokken, d.w.z. geen insecten meer behoeven aan te trekken! Er is dus in het wezen der bloeiwijzen van beide geslachten, hoeveel overeenkomst ze in uiterlijk ook hebben, wel een groot verschil, en wat door prof. dr. F. Hildebrand zoo juist wordt uitgedrukt in de volgende zinsnede: Die Vergleichung der Hortensien mit dem Schneeball bietet ein schönes Beispiel dafür, dass bei äusserlich ganz gleich erscheinenden Blüten das hervortretende Aussehen in sehr verschiedener Weise hervorgebracht sein kann: bei dem Schneeball geschieht es durch die Blumenkrone, bei den Hortensien durch den Kelch der Blüten.

A. J. VAN LAREN.

PEKING.

(Slot).

HOE is alles veranderd in dien korten tijd! ☼ De boxeropstand eerst, later de val der monarchie, die de Mandsjoes haast bij massa's tot den bedelstaf bracht en het moderne verkeer wijzigden het stadsbeeld grondig. De mogendheden paalden zich een terrein af, ongeveer een uur gaans in omtrek waar, na de onteigening der oorspronkelijke eigenaars, nu de geweldige bezittingen der gezantschappen liggen, met veelal volkomen Europeesche woningen voor al het personeel, inbegrepen de officieren der gezantschapswachten, en de kazernes der troepen. Kerkjes en hospitalen, winkels, banken en hotels, geven het een volkomen Westersch aanzicht, belommerde asphaltstraten nopen tot een genoegelijke wandeling. Een steenen wal met kanteelen, schietgaten voor geweer en geschut, omgeeft het aan drie zijden, in het Zuiden steunt het op den Zuidmuur der Tartarenstad. Een breed glacis, waar polo-, voetbal- en tennisvelden liggen en een ruitpad zich slingert, voorziet in de ontspanning. ☼ De rest der Tartarenstad onderging een haast even grondige verandering. Slechts enkele prinselijke domeinen zijn intact. Langs de hoofdstraten rijen zich zonder onderbreken de Chineesche winkels en winkeltjes. Overall worden moderne Europeesche huizen gebouwd; enkele wijken zijn zoo reeds geheel veranderd, al blijft de ommuring meestal behouden. Tientallen missies richtten zich groot-scheeps in met kerkjes, woonhuizen en hospitalen. Het Rockefeller-instituut bouwde zich een volkomen modern hospitaal, een paleis van vele verdiepingen in quasi Chineeschen stijl. De Y. M. C. A. en enkele groote Europeesche winkels aan de hoofdstraten gelegen, werden al spoedig gevolgd door nieuwe groote Chineesche winkels. De hoofdstraten werden gemacadamiseerd, de verboden stad door nieuwe straten in Oost-West richting doorbroken. Waar karren en paarden in de modder bleven steken, stuiven nu duizenden auto's en snellen tienduizenden

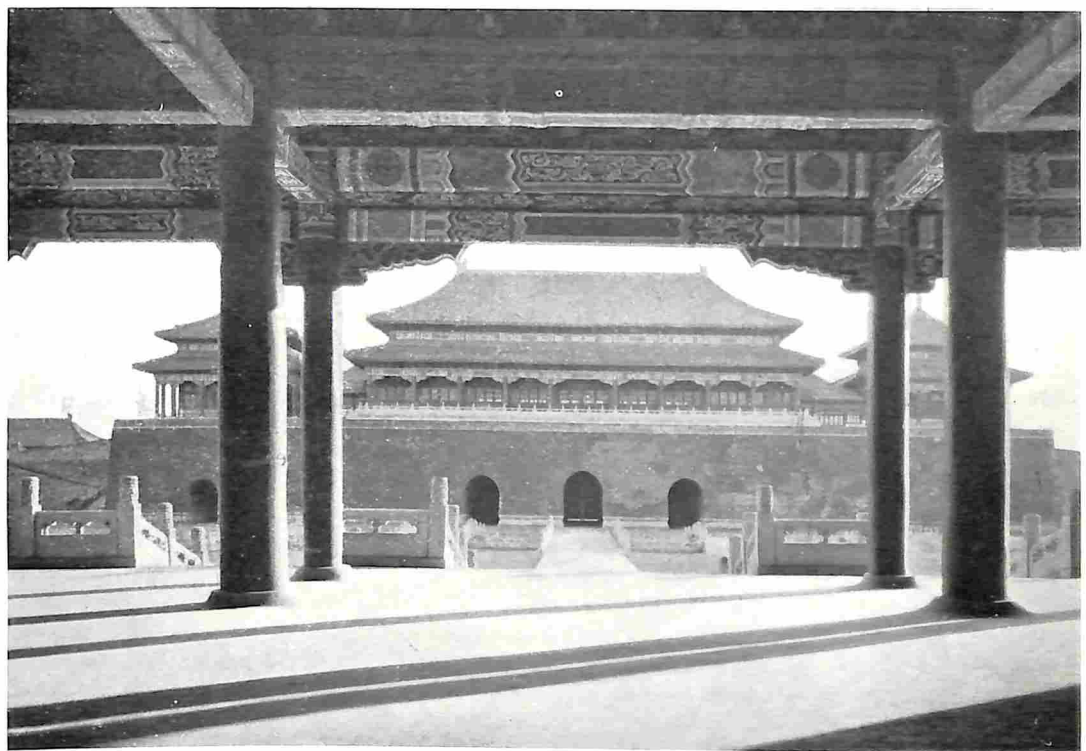
PEKING.
GRACHT EN STADSMUUR.

riksja's op gummibanden; verwonderd staart de zeldzamer wordende kameelkaravaan dit modern gedoe aan, maar schrikt niet eens als gevaarlijk laag een vliegtuig ronkt. ☼ Nog troont in een hoekje van zijn vroegere paleizenstad de Keizer zonder macht. Een veel grooter deel herbergt den President der Republiek. Maar de oude pleinen en staatsiepaleizen in het hart der stad, waar vroeger de Mandsjoebanieren vrolijk wapperden boven het gewemel van Mandsjoe Prinsen te paard of dignitarissen in palankynen, zijn nu verlaten. Bebrilde toeristen hooren de echo's weerklinken van hun eigen stap.

.....
☼ Verlaten liggen de hooge steenen wallen, waar de vanen der Mansjoesoldaten, de gele, de witte, de groene en de roode, elk een deel van den muur vrolijk versierden. Een voor een breekt men de in puin vallende verdedigingstorens af. Eenzaam liggen de tromtoren, de kloktoren, vervallen raken de beroemdste tempels. Toch blijft voor den toerist Peking de stad der paleizen en tempels zooals van ouds, en beseft hij niet, dat de vier spoorwegen van duizend kilometer lengte, die hier samen komen en waarlangs hij per express in „Hotel des Wagons Lits" of „Grand Hotel de Pékin" in zijn zacht bed belandde, de aanleiding waren tot den val der Mandsjoes en het verval van het eeuwenoude Peking der tempels en paleizen. ☼ Als in een Amerikaansche stad van gisteren buigen de palen onder den last der kabels voor licht, telegraaf en telefoon. — Wondermooie Pailou's (sier- of gedenkpoorten), die op kruispunten van de straten de eindeloze verveling van het lengteperspectief braken, vielen reeds als offer van de electriche tram, die weliswaar nog steeds niet rolt, maar in zijn voorbereiding van rails, palen en draden de laatste hand legt aan de moderniseering en ontsiering van Peking.

Peking, Juli 1924.

W. J. L. VAN ES.

PEKING.
EERE-BINNENHOF VAN HET VOORMALIG KEIZERLIJK PALEIS.

Iets over het heksengeloof.

IN „Leven en Arbeid” van O. G. Helderling wordt verteld, hoe op een rijtoer door een der schoonste dorpen van Drente, de auteur voorbij een boerenwoning kwam, waar hij 'n vader met drie flinke, knappe dochters bezig zag met het dorschen van koren. De koetsier vertelde, dat deze jonge meisjes en haar moeder in den geheelen omtrek bekend stonden als heksen. Als koeien ziek werden, als kinderen stierven, als de oogst slecht was, de boter in de karn mislukte, of bij welken anderen tegenspoed ook — dan kregen deze ongelukkige vrouwen er de schuld van. Niemand wilde met ze omgaan, ze werden door ieder veracht en geschuwd en, hoe braaf ze ook leefden, hoeveel goeds ze ook aan armen en ongelukkigen bewezen, niets kon hen verlossen van den vloek, die het onzinnige bijgeloof op hen had geladen. — Het diep treurige lot, dat dezen onschuldigen slachtoffers van den verschrikkelijken heksenwaan ten deel viel, geeft ons slechts 'n zeer klein staaltje van het leed en de ellende, die eeuwen lang veroorzaakt zijn door het gruwelijke bijgeloof, het geloof in heksen en hekserij. ☞ Aanvankelijk heeft de christelijke kerk het heksengeloof, als afkomstig uit den tijd, toen onze voorouders nog heidenen waren, streng veroordeeld. In 398 decreeteerde de Synode van Paderborn, dat wie aan heksen geloofde door den duivel verblind was en met den dood gestraft verdiende te worden. Maar op den duur was de geestelijkheid tegen het heksengeloof niet bestand. Thomas van Aquino (1225—'74) nam het bestaan en den boozen invloed van heksen als vaststaande aan. Paus Innocentius VII vaardigde in 1484 een bul uit, waarbij strenge vervolging en uitroeiing der heksen verplichtend werd gesteld, en in 1489 schreef Sprenger, een der eerste heksenmeesters, een boek, waarin oorsprong en wezen van den duivel en de booze geesten werden nagespoord, hun macht werd beschreven en de wijze van berechting werd uiteengezet. 'n Vreeselijke tijd brak aan. Duizenden zijn het slachtoffer geworden van de verdwazing van macht-hebben en leeken. ☞ De heksenvervolging bereikte haar hoogtepunt in de jaren van 1630 tot 1660, toen zij vooral Duitschland in een hel herschiep. Balthasar Voss, heksenmeester van Fulda, beroemde er zich op, 700 menschen wegens hekserij te hebben doen verbranden. Hij hoopte, voor zijn dood het duizendtal vol te maken. In Toulouse werden wel eens 400 heksen te gelijk naar den brandstapel verwezen. Welk een donkere bladzijden beslaan die heksenprocessen in het boek der beschavingsgeschiedenis! ☞ De kerkhervorming, later de opkomende empirische wetenschappen en vooral ook „De betoverde Wereld”, het in 1693 geschreven boek van Balthazar Bekker, hebben langzamerhand hun invloed uitgeoefend om een einde te maken aan de wreede vervolging van de ongelukkigen, die van hekserij werden beschuldigd. ☞ In ons land werd in 1597 in Schoonhoven, 't laatst een oude vrouw als heks verbrand; in Frankrijk eerst in 1731, in Duitschland in 1748 en in Spanje in 1781. Het geloof aan hekserij was daarmee echter lang niet verdwenen. Zelfs in onze dagen zijn er, ook in ons land, nog streken, waar het heksengeloof is blijven hangen; 't meest in het zuiden en oosten op het platteland. ☞ Wat de wreede vervolging der van hekserij beschuldigde personen betreft, in ons land was deze niet zoo verschrikkelijk als in sommige andere landen, maar de beruchte heksenwaag te Schoonhoven bewijst reeds duidelijk, hoe treurig de rechters ook hier

PEKING.
GEZICHT VAN HET ALTAAR DES HEMELS OP DE HAL DER OVERPEIZINGEN
EN DEN TEMPEL DES HEMELS.

bezeten waren van den heksenwaan. Vooral in verband met de pijnbank, aangewend als middel om beschuldigten tot bekentenis te brengen, stichtte het heksengeloof onbeschrijfelijk veel kwaad. De beschuldigten werden door de wreedste foltering en er toe gebracht om zgn. medeplichtigen te noemen, zoodat een eenmaal aangevangen heksenproces als een veelarmig monster steeds verder om zich heen greep. ☞ In de Gids van April en Mei 1922 komt een uitvoerige studie voor van de hand van den heer C. Bakker, arts te Broek in Waterland over „Geesten- en Heksengeloof in Noord-Holland boven het IJ.” Deze auteur heeft een groot aantal vertellingen opgeteekend uit den mond van personen, met wie hij door zijn praktijk in aanraking kwam. Uit deze verhaaltjes schijnt te mogen worden opgemaakt, dat het heksengeloof althans in Waterland nog geenszins is verdwenen. Ook wat Dr. Boekenooogen mededeelt in „De Navorscher” van 1893, wijst daarop. — Geruimen tijd na de invoering van de Hervorming in Noord-Holland was het met de vervolging wegens hekserij in dit gewest evenmin uit als elders. In 1685 werd er in Hoorn een langdurig proces gevoerd tegen een vrouw uit Abbekerk. Deze werd beschuldigd, tot driemaal toe met behulp van den duivel een afgrijselijk monster ter wereld te hebben gebracht. Ze betuigde haar onschuld, zelfs op de pijnbank, maar alle moeite om haar uit de gevangenis te krijgen, aangewend door haar man, door den predikant van Abbekerk en anderen, was vergeefs. Het arme slachtoffer werd veroordeeld om op de Hoornsche markt te worden te pronk gesteld met drie poppen in haar armen en op 17 April 1659

werd het vonnis uitgevoerd, waarbij ze door de meenigte met vuil en steenen geworpen en tot bloedens toe gewond werd. ☞ Wat vooral in de verhalen, opgeteekend door de beide folkloristen, den heer Bakker en Dr. Boekenooogen, m'n aandacht trok was, dat ze meestal geheel overeenkomen met de vertelseltjes over de kollen (zoo worden in Noord-Holland de heksen genoemd) waarop ik in mijn jeugd werd ont-

haald. Al was de tijd der heksenprocessen reeds lang voorbij, er waren 'n zestig jaar geleden in West-Friesland nog zeer veel menschen, die aan 't bestaan van de kollen geloofden. De vertellers wisten altijd personen te noemen, die zelf gezien of beleefd hadden, wat ze vertelden. De een z'n grootvader, de ander z'n grootmoeder, of 'n oom of tante of ander familielid, 'n buurman, buurvrouw — allemaal volkomen vertrouwbare menschen, zoodat aan de waarheid van wat er verteld werd, niet kon worden getwijfeld. — De kollen waren meestal oude vrouwen, maar ook wel eens jonge, buitengewoon mooie meisjes; soms zelfs kinderen. Ze onderscheiden zich altijd door een in 't oogvallend leelijk of een bijzonder mooi uiterlijk. Er waren ook mannen, die de kunst van kollen verstonen. De kollen waren zoowel levende personen als geesten. De geest van een kol kon 't lichaam verlaten (veelal in den vorm van een muis) en dan weer terugkeeren tot zijn vleeselijk omhulsel. ☞ Het volgende wordt verteld als gebeurd aan de Zaan. De boeier van zekeren schipper, De Lange, had een vaste ligplaats in de Zaandammer houthaven. Op een morgen lag 't schip met den steven naar den verkeerden kant. De eigenaar legde zijn schip weer andersom, maar den volgenden morgen lag 't al weer verkeerd. Hij dacht, dat iemand hem wou plagen en daarom hoorden ze loopen boven hun hoofd; ze hielden zich stil en 't schip begon zich met verbazende snelheid te bewegen. Na verloop van eenige uren lag 't weer stil en ze zagen dat ze in de Oost waren. Ze gingen aan land, maar voor

donker kwamen ze weer aan boord. Ze hielden zich schuil en 't schip bewoog zich opnieuw met razende snelheid. Binnen weinig uren waren ze weer in Zaandam. Ze waren in één nacht om de wereld gevaren. Ze vertelden aan de Zaandammers wat ze beleefd hadden. Die wilden hen niet gelooven, maar, toen ze de sinaasappelen toonden, die ze hadden meegebracht, lieten ze zich overtuigen. Die haven heet nog altijd spookhaven. Deze vertelling (die Dr. Boekoogen in „De Navor-scher” geeft) is door iemand uit Zuiderwoude aan den heer Bakker gedaan, maar volgens dezen is het schip naar China geweest. Volgens den verteller vroeg de knecht aan zijn baas, of zijn vrouw 's nachts wel altijd thuis was. „Waarom vraag je dat?” zei de baas. „Nou,” zei de knecht, „ik ben er niet zeker van.” „Kom jij dan maar van nacht bij ons in de kamer de wacht houden, dan kan jij je overtuigen” zei de baas. Toen 's nachts om twaalf uur de vrouw in diepen slaap lag, riep de knecht z'n baas wakker en zei: „Nu moeten we probeeren of we haar wakker kunnen krijgen.” Maar, hoe ze ook riepen en haar gingen schudden, de vrouw bleef slapen. Toen zei de knecht: „Laten we haar in de andere kamer te bed leggen.” Toen de vrouw daar 'n poos had gelegen, begon ze erg te kermen. Nu zei de knecht: „Ziezoo, nou leggen we haar weer in 't eigen bed.” Het gekerm hield dadelijk op, de vrouw werd wakker en riep: „Geef me maar gauw 'n kop koffie!” Maar nu wist de knecht meteen, dat de vrouw een kol was. — De verteller gaf er de verklaring bij: „Toen de geest van de vrouw 't lichaam had verlaten om met 't schip te varen, wilde hij natuurlijk bij zijn terugkomst in zijn oude nestje terugkeeren, maar kon dat eerst niet vinden, en daarom kermde de vrouw zoo erg, maar toen ze weer in haar eigen bed lag, zocht de geest dadelijk zijn oude plaats weer op en toen kwam er weer leven in de vrouw en werd ze wakker. — Wat schipper De Lange er van maakte, toen hij vernam, dat hij zonder 't te weten, met een kol was getrouwd, wordt er niet bij verteld. (Slot volgt).

J. SCHUTEMAKER Cz.

OP LEVEN EN DOOD.

9) Naar het Engelsch door CHLS. G. D. ROBERTS.

DE lynx had heelemaal geen honger meer en hij lustte geen zwanenvleesch en het eenige waarnaar hij verlangde was een rustig, zonnig plekje waar hij zich kon drogen. Luid blazend, met den kop tusschen de schouders getrokken, de ooren achteruit gelegd en met zijn staartstompje tusschen zijn harige dijen gedrukt, vluchtte hij schandelijk uit een pandemonium van vleugels en snavels en gekrijsch. Toen hij heelemaal buiten hun bereik was, rekten de beide zwanen zich in hun volle lengte uit, spreidden hun vleugels zoo ver mogelijk open en krijschten allen indringers een toeterende waarschuwing toe. Daarna haastten zij zich terug naar het nest, dat zij zoo goed wisten te bewaken. Het vrouwtje, schijnbaar onbewust van haar wonden, hervatte snel haar broeden, met zachte kreten tot de uit den dop kruipende jongen; terwijl het mannetje, zoo bedaad alsof er niets buitengewoons gebeurd was, of ooit zou kunnen gebeuren, zijn verward gevederte ging glad strijken.

IV IN HET KONIJNEN-LOOZE JAAR.

☞ Het was het jaar van honger — voor al de vleeschetende dieren

PEKING.

DE TEMPEL DES HEMELS IN HET GELIJKNAMIGE TEMPELCOMPLEX.

der noordelijke wildernis; een jaar van onvermoeid loeren, van nooit slapende waakzaamheid, van ongeëvenaard woesten strijd. In dit jaar hadden gevechten plaats tusschen dieren die anders allen onderlingen strijd vermeden. ☞ Want het was het konijnen-looze jaar. Zooals soms, met lange tusschenpoozen wel eens gebeurt, waren op geheimzinnige wijze de ontelbare scharen konijnen verdwenen, alsof een pestilentie ze had uitgeroeid of een gril der onzichtbare machten ze meedoogenloos had verbannen. En dus heerschte er roode anarchie in de wilde natuur. Want het konijn is de groote medestichter en mede-bewaarder der wildernis. Hij is het, die nog eenige orde schept in het absoluut individueele leven der in volkomen vrijheid rondzwervende jagers en roovers. Want hun aller bestaan berust op zijn onuitputtelijke vruchtbaarheid en op de voedselvoorziening, door zijn myriaden verschaft. Doordat zij in hun behoeften kunnen voorzien door deze gemakkelijke jacht, kunnen zij zich de weelde veroorloven zoo noodig voor elkaar uit den weg te gaan, tot op zekere hoogte elkaars jachtgebied te ontzien en zoo het risico te ontgaan dat steeds aan gevaarlijke en in ieder geval twijfelachtige vechtpartijen verbonden is. Slechts weinige der in 't wild levende dieren — met uitzondering van sommige mannetjes in den bronstijd — vechten uit lust om te vechten of zijn er op gesteld een strijd aan te gaan — behalve ter verdediging hunner jongen — met een tegenstander van ongeveer gelijke kracht en vlugheid. Een overwinning, die te duur gekocht wordt is bijna even erg voor ze als een nederlaag, want ze laat ze verzwakt achter, zoodat zij ten prooi vallen aan den eersten den besten vijand die ze ontmoeten.

PEKING.

EEN DER HOOFDGEBOUWEN VAN HET VOORMALIG KEIZERLIJK PALEIS.

